

Мектепте Lesson Study-ді қалай өткізуге болады?

Тошия Чичибу,
старший научный работник
Национального института научных исследований в
области образования Японии
chichibu@nier.go.jp

Lesson study/зерттеу сабағы

Зерттеу сабағы қарапайым идея болып табылады. Егер оқытуды жақсартқыңыз келсе, сабақ туралы бірлесе ойласу, жоспарлау және бақылау бойынша басқа мұғалімдермен ынтымақтасудан маңызды не болмақ?

(Lewis, 2002)

Глоссарий

- Lesson Study: сабақты жоспарлауды, сабақ жоспарын талқылауды, өтілген сабақты зерттеуді, сабақтан кейінгі талқылауды қамтитын сабақтың сапасын жақсарту үдерісі.
- Сабақты зерттеу: Lesson Study аясында сабақты бақылау.
- Сабақтың жоспарын талқылау: бақылаушылар арасында бақылау нәтижесімен бөлісу мақсатында талқылау немесе сабақты жақсарту бойынша жаңа идеялар ұсыну.

Оқытуды жақсарту

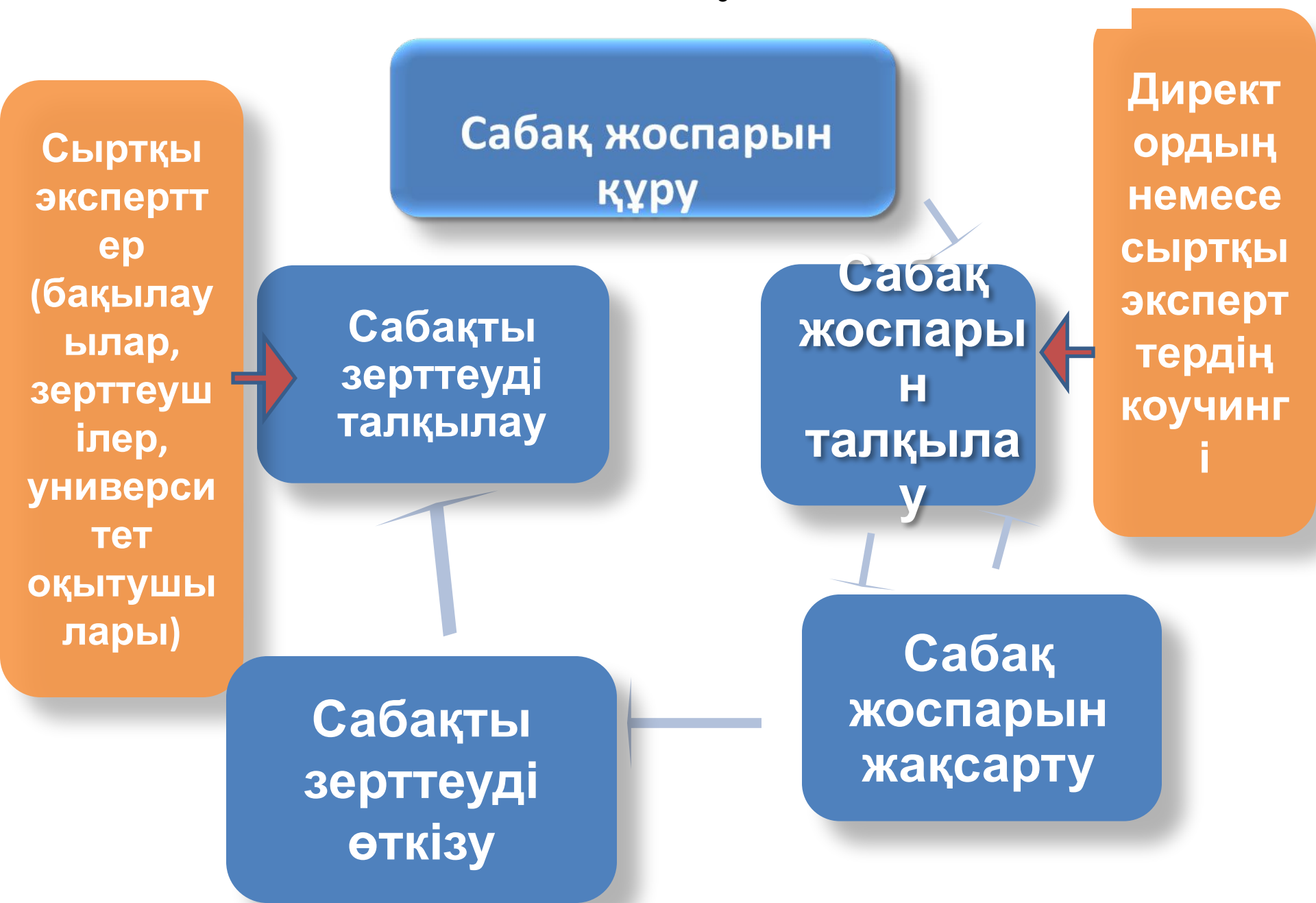

НЕ ҮШІН біз оқыту амалдарын зерттеуіміз керек?

Біз мұны ҚАЛАЙ жасаймыз?

Біз сыныпта НЕ істеуіміз керек?

Lesson Study әдісі

Айырмашылығы қандай?

	Ашық сабақ	Lesson study
Бақылау	Ерікті, жоспарлы	Міндетті, жылдық жоспар бойынша
Сабақ жоспары	Жаттығу/тапсырма	Жаттығу/тапсырма және оқушылардың жауабы
Фокус	Назар мұғалімге аударылады	Назар оқушыға аударылады
Сабақтан кейінгі талқылау	Сабақты бағалау	Өзіндік даму

Lesson Study тәсілінің мақсаты үш аспектіде анықталады: мұғалім, бақылаушы және МЕКТЕП

- Lesson Study №1 сценарийі «Оқыту мен оқудың тәсілдерін жақсарту»
- Lesson Study №2 сценарийі «Бақылау дағдыларын дамыту»
- Lesson Study №3 сценарийі «Мектеп мәдениетін қалыптастыру»

Қадам 1: команда қалыптастыру

- Қаншалықты жиі кездесу керекпіз?
- Біз кездесулерімізді қалай жазамыз?
- Нені басшылыққа аламыз?
- Бізге сабаққа қатысушылардың хабарландырылған келісімі керек пе?

Нұсқаулық

- Команда 3-6 мұғалімнен құралады.
- Әрбір мұғалім топтық кездесуге дейін сабақты зерттеу бойынша нұсқаулықпен танысуы керек.
- Бірінші отырыста кеңестің барысын жазып отыратын адам анықталып, рольдер бөлінуі тиіс.
- Кездесудің нақты уақытын белгілеп, сабаққа дейін 2 ден 6 ға дейін кездесулер жоспарлаңыздар.
- Алынған мәліметтерді қолдану үшін сабаққа қатысушылардың толық келісімі керек.

Мектеп басшыларының дайындығы

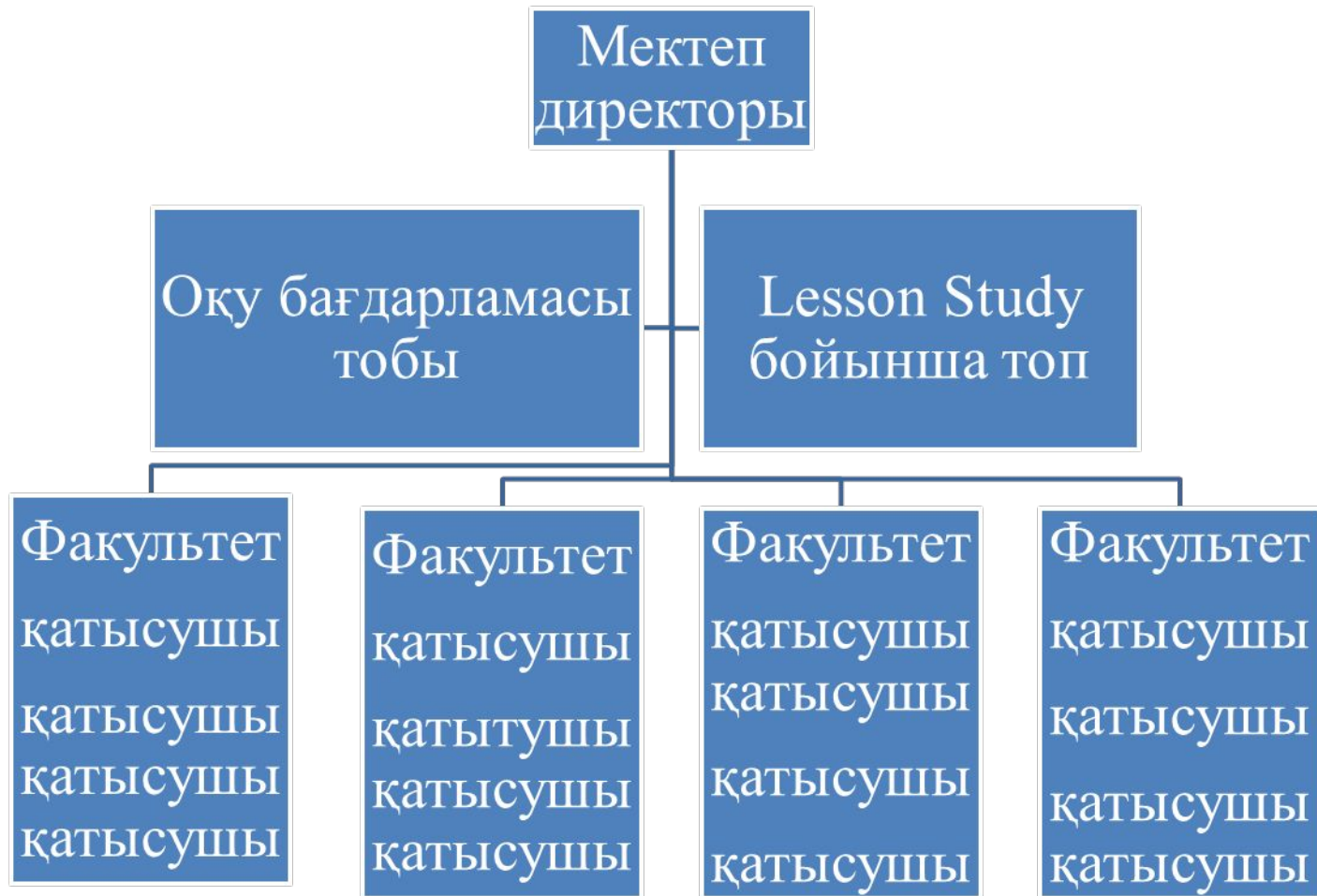
Ашық сабақ

Lesson study

Өз еркімен

Міндетті, жылдық жоспарға
сай

Мектепті басқару жүйесі

Lesson Study өткізу кестесі

	Сабақты өткізуге жауапты	Сабақты өткізу мерзімі	Сабақты талқылау уақыты
қырк			
қазан			
қар			
желт			
қаңтар			
ақпан			
наурыз			
сәуір			
мамыр			

Кесте

LS бойынша талқылау аптаның белгіленген күндері өткізіледі.

	Дүйс	Сейс	Сәрс	Бейс	Жұма
1	математика				
2	естеств. дисципли.				
3	общественные науки				
4					
	Мектептегі түскі ас				
5					
6	LS өткізуге немесе талқылауға арналған сабақтан бос уақыттар бөлінеді..				

Қадам 2: оқыту мақсаттарын анықтау

- Оқу мақсаты мен оқыту мақсаты бірдей ме?
- Мақсаттың қойылуы нәтижеге қалай әсер етеді?
- Мақсаттар тек академиялық білімге шоғырландырылған ба?

Нұсқаулар

Өзіңізге жетелеуші сұрақтар қойыңыз

- Сабақ қандай тақырыпқа арналады? Неге осы тақырыпты таңдадыңыз?
- Сабаққа қандай дамыту (білік, дағды, бейімділік, сезім) мақсаттары қойылады?
- Қандай нақты оқу мақсаттарын (нақыт мазмұнға немесе дағдыға шоғырлану) жоспарлап отырсыз? Жоспарға білім алушылардың сабақ нәтижесінде білетіндері мен жасай алатындары жазылады.

Қадам 3: Сабақты жоспарлау

- Зерттеу сабағы оқыту әдістері мен стратегияларын міндеттеуі (ұсынуы) керек пе?
- Қандай стратегиялар арқылы білім алушылардың ойлауын көре аламыз?
- Өткізілген сабақты қолдануға бола ма?
- Сабақ жоспары қаншалықты жан-жақты жасалуы керек?

5 сынып Жапониядағы математика сабағы

- Сабақтың тақырыбы: “Ондық сандардың көбейтілуі”
- Сабақтың мақсаты:
  - Бүтін сандардың көбейтілуі мен бөлінуі бойынша түсінгендерінің негізінде ондық сандардың көбейтілуі мен бөлінуін меңгеру.
- Материалдар:
  - Сүтке арналған қағаз пакеттері

Сабақтың
кезеңі/Уақыт

Оқушыларға арналған жаттығулар мен
тапсырмалар

Кіріспе

Оқушыларға 6 сүт пакетін көрсетіңіз
Тақтаға негізгі сұрақты жазып қойыңыз
“6 сүт пакеті 0.3 литрден тұрады. Жалпы
қанша сүт бар”

Негізгі
тапсырма 1
(10мин)

Сұрақ “Осы есепті қалай шешуді ойлан”

Болжамданған шешу жолдары

• біз қосуды қолдана аламыз

$$0.3+0.3+0.3+0.3+0.3+0.3=$$

• Біз көбейтуді қолдана аламыз

$$0.3 \times 6$$

Сұрақ “Неге 0.3×6 ?”

Болжамданған жауап

• Бір бірлікте (бір пакеттегі сүт) $\times$ (пакеттегі) бірлік
сандар

Сабақтың кезеңі/Уақыт	Оқушыларға арналған жаттығулар мен тапсырмалар
	<p>Сұрақ “Есеп шығарудың сендер бұрын үйренгеннен қандай айырмашылығы бар?”</p> <p>Оқушының жауабы</p> <ul style="list-style-type: none"> • ондық сандарды қодану
Негізгі тапсырма 2 (10мин)	<p>Сұрақ ”Сендер 0.3×6? ны қалай шығарасыңдар”</p> <p>Жеке ойланыңдар</p> <p>Болжамданған идея</p> <ul style="list-style-type: none"> • 0.3 бұл 0.1 3 реттен <ul style="list-style-type: none"> $3 \times 6 = 18$ $0.1 \times 18 = 1.8$ • $0.3 \times 10 = 3$ <ul style="list-style-type: none"> $3 \times 6 = 18$ $18 \div 10 = 1.8$

Сабақ кезеңі/Уақыт	Оқушыларға арналған жаттығулар мен тапсырмалар
Негізгі тапсырма 3 (15мин)	идеялармен алмасу Өз идеясын анық жеткізе алу Идеяларды бір бірімен талқылау
Қорытынды (5мин)	Сабақтың қорытындысын шығарамыз: 0.3 білдіреді 0.1 3 реттен $3 \times 6 = 18$ 18, білдіреді 0.1 18 реттен Сондықтан жауап 1.8
	Оқулықтан практикалық есептер

Нұсқаулық

Өзіңізге жетекші сұрақтар қойыңыз.

- Сабақта қандай стратегиялар мен оқу материалдары қолданылады? Бірізділігі қандай?
- Білім алушының әрекетін, оның ойлауын сабақта қалай көрінетін етуге болады?
- Стратегиялар білім алушыларға оқу мақсатына жетуге қалайша көмектеседі? Сұрақтар мен тапсырмаларға білім алушылардың реакциясын болжамдаңыз.
- Сабаққа дейін нені орындау қажет?

Қадам 4: зерттеу жоспары

- Қандай қосымша дәлелдер жинауға болады?
- Сыртқы эксперттер шақыру керек пе, олар не істейді?
- Оқушылардың үлгерімін бағалау үшін (сабаққа дейін, сабақтан кейін) тест ұсыну керек пе?

Нұсқаулық

Өзіңізге жетекші сұрақтар қойыңыз.

- Білім алушыларды бақылауға арналған жоспарыңыз қандай?
- Бақылаудың қандай стратегияларын қолданасыз (мысалы, азат жолға жазу, координациялық сауалдар, бақылау сұрақтары)?
- Білім алушылардың ойлауы мен мінез құлқының қандай типіне назар аударасыз?
- Қандай қосымша дәлелдер жинайсыз (мысалы, оқушылардың жазбаша жұмысы, оның оқу мақсатымен байланысты өнімділігі)?

Сабақты зерттеу мақсатында бақылау кезінде

- Бақылау фокусы бойынша келісіңіздер.
- Бақылаушылардың назарын шоғырландыратын оқушыларды таңдауға болады.
- Әрбір оқушының қалай оқитынын бақылау қажет.
- Барлық оқушыны бақылау үшін тұрып бақылаған жөн.
- Бақылау нәтижесімен бөлісу үшін бірлестіктегі әріптестеріңізбен өткізгендеріңіз дұрыс.

Қадам 5: оқыту және бақылау

- Мұғалім «шыдамды» болуы керек. Бұған қалай қол жеткізуге болады?
- Бақылаушылардың қатысуы оқушылардың үлгеріміне жағымсыз әсер етпеуі керек?
- Команда мүшелері сабақты бірге өткізе ала ма?
- Мұғалім оқыту барысында сабаққа өзгерту енгізе ала ма?

Нұсқаулық

Өзіңізге жетекші сұрақтар қойыңыз.

- Хабарландырылған келісім формасына қол қойғаныңызға көз жеткізіңіз.
- Сабақтың көшірмелерін, оқу материалдарын, нұсқаулықтарды бақылаушыларға таратып беріңіз.

Сабақтан кейінгі талдау

Ашық сабақ

Lesson study

Сабақты бағалау

Өзіндік даму

Дискуссия немесе диалог

Дискуссия	Диалог
Мақсаты: шешімге келу	Мақсаты: әріптестерінің идеясын түсіну
Логикалық және сыни ойлау дағдылары	Тыңдау және есту білігі
Өз ұсыныстары айтылмайды	Өз ұсыныстары айтылады
Басқа қатысушылар оппонент болып табылады	Басқа қатысушылар оппонент болып табылмайды.

P. Senge (П. Синдж) известный человек, представивший идею развития организации. (“The Fifth Discipline”(1990) «Пятая дисциплина»).

Сабақты талқылау қалай өтеді?

- Талқылаудың мақсаты:
  - Әрбір мұғалімнің жан жақты көруі
(Расширенное видение каждого учителя)
  - Барлық қатысушылардың сабақ бойынша терең рефлексиясы
  - Сабаққа немесе мұғалімнің әрекетіне баға бермеу
- Құрал-жабдықтар:
  - Стикерлер (шамамен 5×7мм, әр қатысушыға 10 парак)
  - Постерлер (шамамен 80 см×100 см)
  - Маркерлер (әр түрлі)

Талқылау процедурасы (үлгі)

2 МИН

5-6 мұғалімнен тұратын топ құрыңыз.

Топтың көмекшісін тағайындаңыз.

5 МИН

Ойларыңызды стикерлерге жазыңыз.

3 МИН

Стикерлерді постерге жабыстырып қойыңыз, жоғарыда берілген формат бойынша (жағымды тұстары және нені жақсарту керек – мұғалімге байланысты, содан соң – оқушыға байланысты).

30 МИН

Стикерлерді тақырыптар бойынша топтаңыз.

Әр түрлі топтарға берілген тақырыпты талқылаңыз.

Постердегі тақырыптар сабаққа байланысты әр түрлі пікірлерді көрсетеді.

20 МИН

Сабақтың жағымсыз тұстарын қалай жақсартуға болатынын талқылаңыз.

Постерде сол туралы ескертпе жазып отырыңыз.

30 МИН

Әр топ өзіңіздің қорытындыңызды талқылаңыз

Зерттеу сабағынан кейінгі талқылау формасы

	Мұғалім	Оқушы
Жағымды сәттер		
Негізді жақсарту керек		

Discussion of Lesson Study

Lesson Study ы талқылау

Қадам 6: талдау және қайта қарау

- Мәліметтерді ұйымдастыру мен интерпретациялаудың басқа үздік тәсіл бар ма?
- Оқушылардың үлгерімі туралы біз не білуіміз керек?
- Сабақты бір рет жоспарлап, бақылау жеткілікті ме?

Нұсқаулық

Өзіңізге жетелеуші сұрақтар қойыңыз.

- Мәліметтердегі негізгі заңдылық қандай? Негізгі ескертпелер мен мысалдарды талқылаңыздар.
- Мәліметтер білім алушылардың ойлануы туралы ақпарат бере ме? Мысалы, олардың түсінбегендері, кедергілері, ерекше идеялары, т.б.
- Неге білім алушылардың оқу мақсаттарына қолы жетті/жетпеді?
- Өз талдауыңыздың негізінде сіз сабақты қалай өзгертер/қайта қарар едіңіз?

Көзқарастар (үлгі)

(сабақтың басы)

- Сабақтың мақсаты анық
- Оқушылар партада түзу отыра алады
- Оқушылар сабаққа толық көңіл бөле алады

(негізгі бөлім)

- Мұғалім материалды ұғынықты етіп түсіндіре алады
- Мұғалім оқушылардың ықыласын аудара алады
- Мұғалім оқушыларды өз ойын білдіруге ынталандыра алады
- Мұғалім оқушыларды терең ойлауға мәжбүрлей алады
- Мұғалім топтық жұмысты дұрыс қолдана алады
- Мұғалім АҚТ құралдарын дұрыс қолдана алады
- Мұғалімнің сабаққа дайындаған жұмыс парақтары, басқа да материалдары тиімді
- Оқушылар қалай жазба жүргізеді
- Оқушылар сабақ материалын қаншалықты түсінеді
- Оқушылар өз ойларын нақты жеткізіп бере алады
- Оқушылар бір бірін тыңдай алады
- Мұғалім сұрақтарға, репликаларға және оқушылардың тәртібіне сәйкес жауап бере алады

(қорытынды)

- Қорытынды сабақтың мақсатына сәйкестендіріледі

Оқыту аспектілері

Оқушыларды сабаққа түгел қамту

СО дамыту

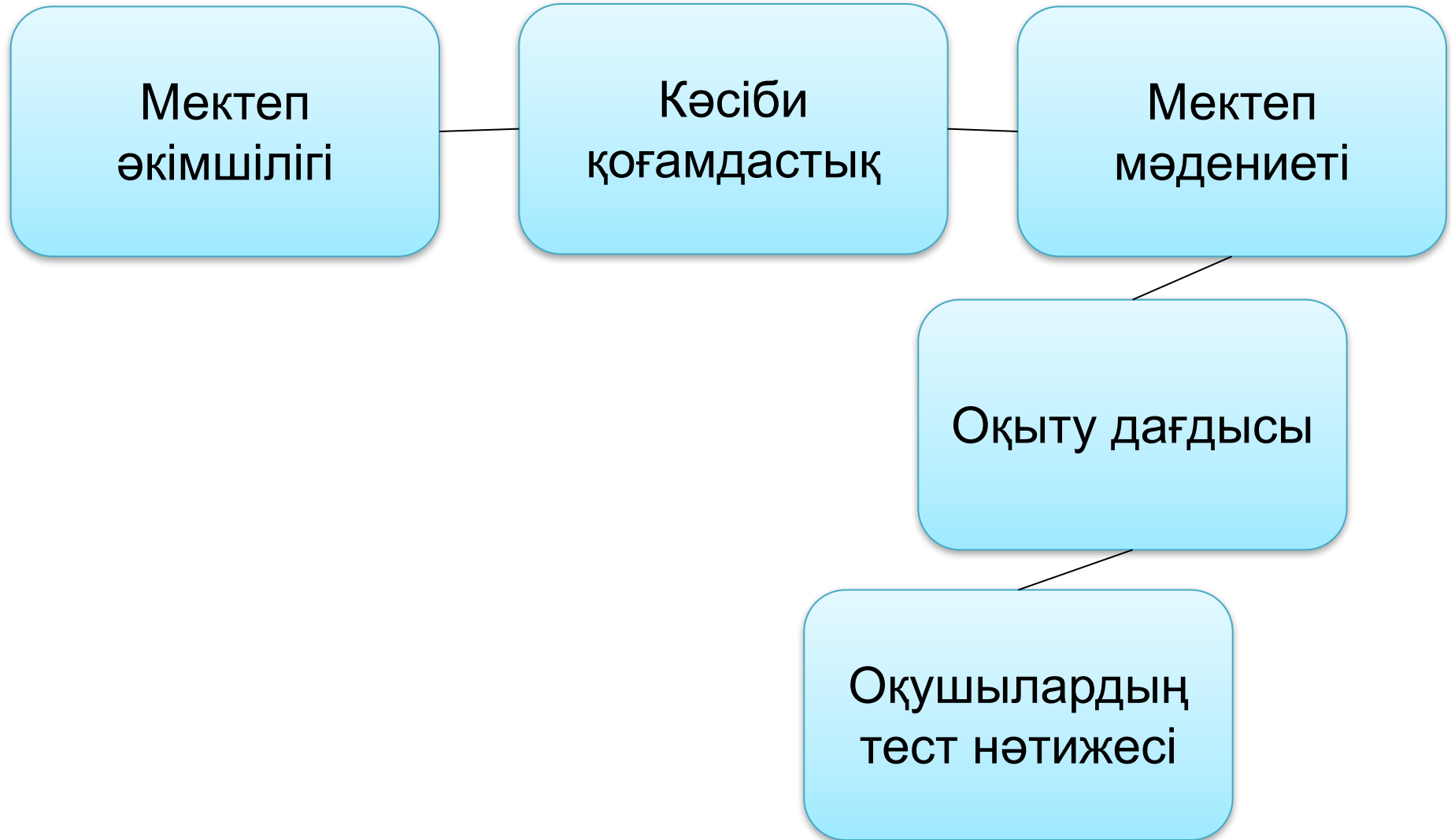

ТЖД оқушыларды оқыту

Өзін-өзі реттеу

Мектеп мәдениеті және оқыту дағдысы

LS кәсіби қоғамдастығы

Жетекші топ/
LS комитеті

5-6
сынып
мұғалім
дері

- Ортақ
проблема

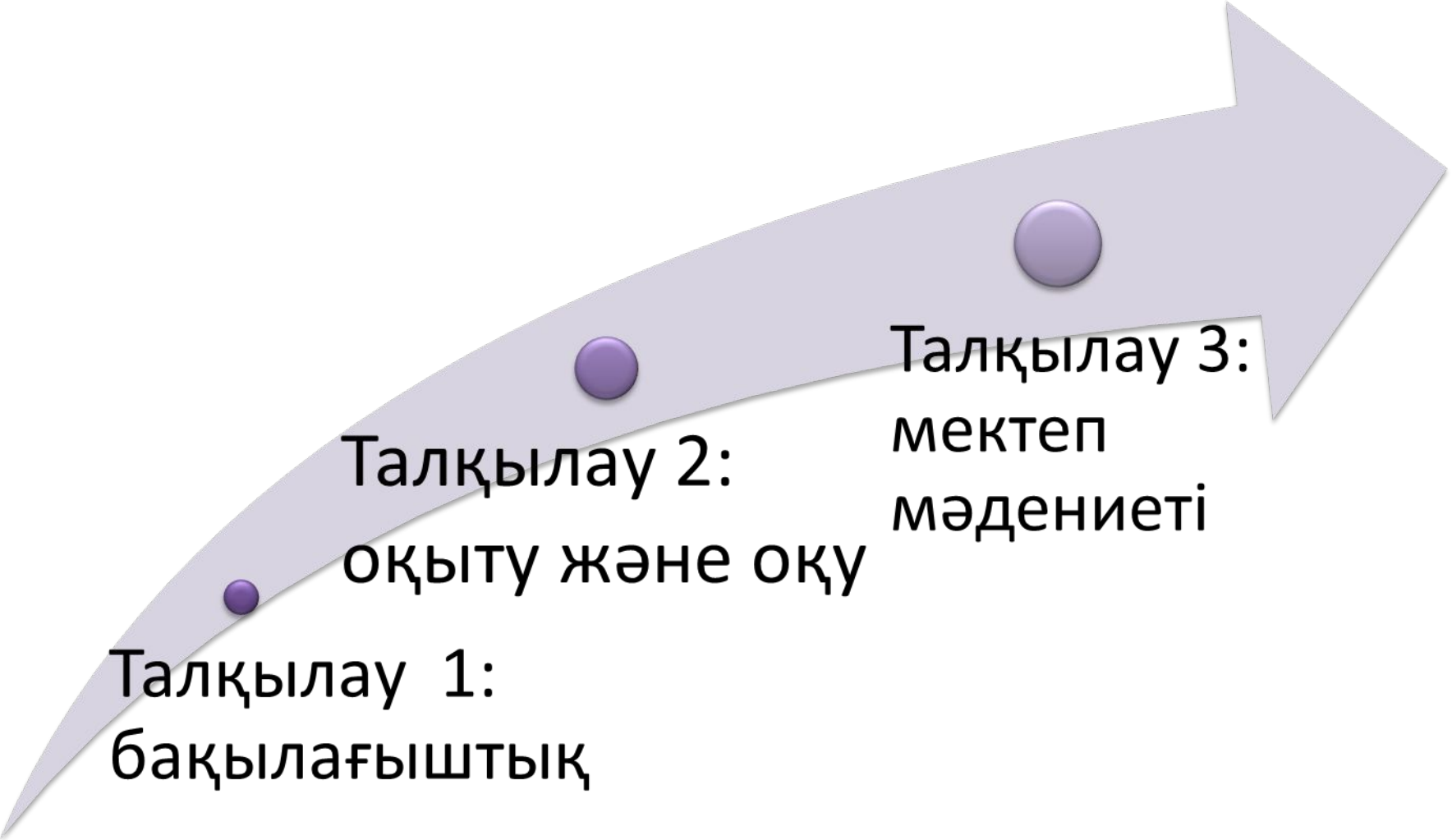
3-4
сынып
мұғалім
дері

- Ортақ
проблема

1-2
сынып
мұғалім
дері

- Ортақ
проблема

LS 3 сценарийі

Талқылау 2:
оқыту және оқу

Талқылау 1:
бақылағыштық

Талқылау 3:
мектеп
мәдениеті

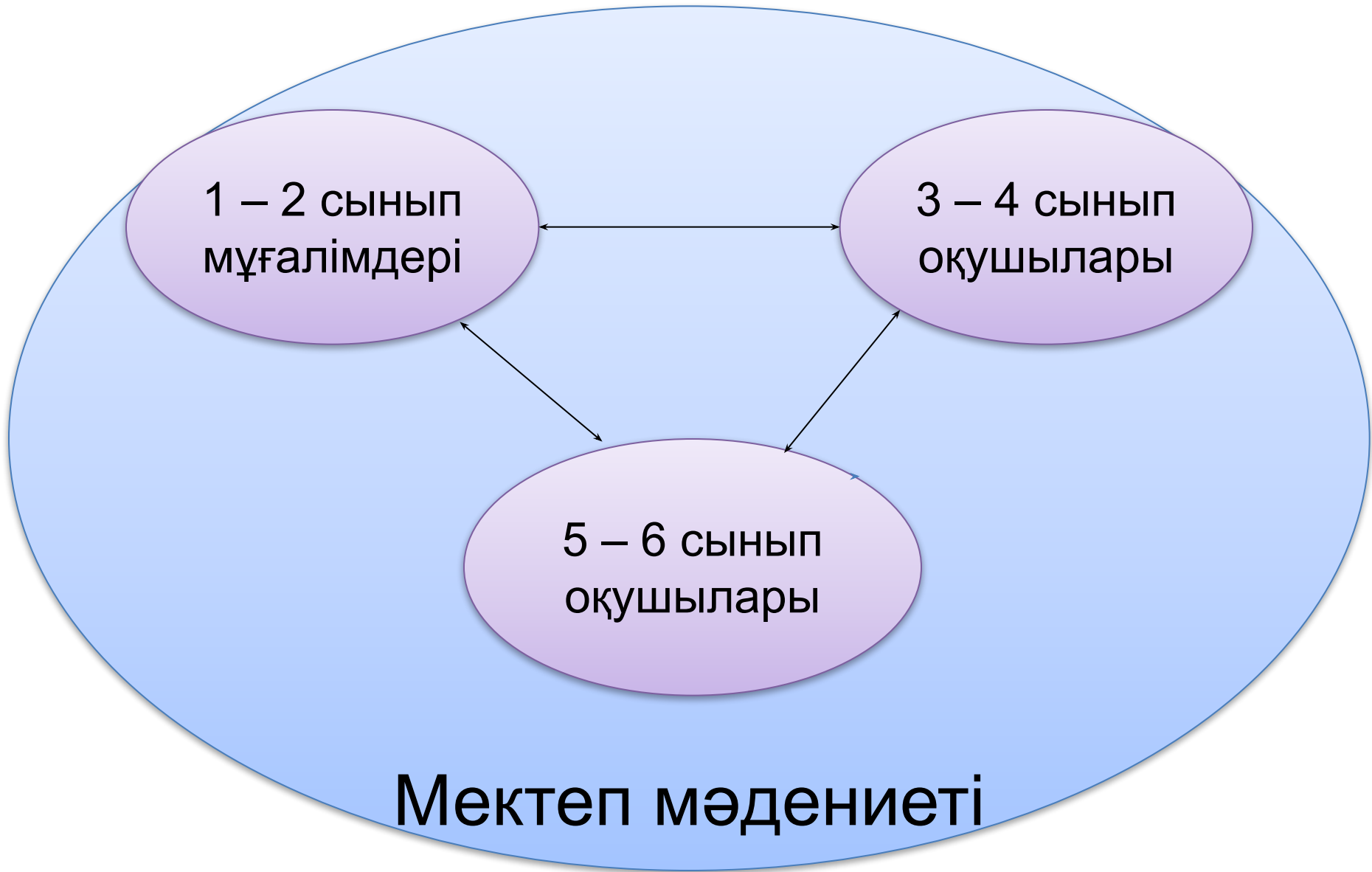
Өзара әрекеттестік үдерісі

1 – 2 сынып
мұғалімдері

3 – 4 сынып
оқушылары

5 – 6 сынып
оқушылары

Мектеп мәдениеті

Оока мектебі, Йокагама

Кавасаки мектебі, Кавасаки

Кавасаки мектебі

Фуджи мектебі, Токио

